

**Izvještaj o radu Odbora za ljudska prava i slobode, Zakonodavnog odbora i
Odbora za evropske integracije**

Oktober 2019. godine

***Građanska alijansa, Crna Gora
oktobar 2019. godine***

Za izdavača

Boris Raonić

Autori izvještaja

Milan Radović

Zoran Vujičić

Aleksandra Vukčević

Anđela Đuković

Prelom i dizajn

Zoran Zola Vujačić

Stavovi izneseni u ovom izvještaju ne moraju nužno odražavati mišljenje Ambasade Kraljevine Norveške, Balkanskog fonda za demokratiju Njemačkog Maršalovog fonda Sjedinjenih Američkih Država ili njihovih partnera. Izrazi koji se u ovom izvještaju koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju izraze u ženskom rodu.

“This project is financially supported by The Royal Norwegian Embassy in Belgrade
<https://www.norway.no/en/serbia/>”

“Realizaciju projekta finansijski je podržala ambasada Kraljevine Norveške u Beogradu
<https://www.norway.no/en/serbia/>”

SADRŽAJ

I Uvod	4
II Zakonodavni odbor.....	5
III Odbor za evropske integracije.....	11
IV Odbor za ljudska prava.....	13
V Zaključak	16

I UVOD

Građanska alijansa je realizovala projekat „Zajednički za napredak u poglavljima 23 i 24” koji za opšti cilj ima demokratsku konsolidaciju, institucionalnu reformu i trajni mir i stabilnost u Crnoj Gori kroz praćenje pravosuđa, analizi rada parlamentarnih odbora kao i zagovaranje i kritičko angažovanje ključnih sudionika i građana. Specifični ciljevi projekta su da efektivno pokrenu javni dijalog i angažuje ključne zainteresovane strane u pronalaženju rešenja u vezi sa ključnim pitanjima koja pokrivaju standarde za poglavlja 23 i 24. Jedna od aktivnosti je praćenje tri skupštinska odbora (zakonodavni odbor, odbor za ljudska prava i odbor za evropske integracije).

Jedna od aktivnosti ovog projekta je monitoring rada Zakonodavnog odbora, Odbora za evropske integracije i Odbora za ljudska prava i slobode u skladu sa potpisanim Memorandumom o saradnji iz decembru 2018. godine. Izveštaj je podijeljen po kvartalima zbog lakšeg praćenja rada samih odbora.

II ZAKONODAVNI ODBOR

01.01. do 31.03.2019. godine

Zakonodavni odbor se sastoji od 11 članova od kojih je sedam iz redova pozicije a četiri iz opozicije. Tokom izvještajnog perioda su se održale osam sjednica.

Prva sjednica je održana 25. januara sa deset tačaka dnevnog reda od kojih je prva tačka bila Predlog zakona o dopunama Zakona o javnim izvršiteljima.

dnevni red	10 tačaka
usvojeno	10
nije usvojeno	0
vraćeno na dopunu	0
glasalo za	7 poslanika
glasalo protiv	0
uzdržano	0

Građanska alijansa je bila posebno zainteresovana za prvu tačku dnevnog reda „Predlog zakona o dopunama Zakona o javnim izvršiteljima“ a koja se ticala obaveze podnošenja izvještaja o prihodima i imovini kao i u dijelu disciplinske odgovornosti. Posebno pošto za ove izmjene nije sprovedena javna rasprava. Naime Građanska alijansa je od samog početka rada javnih izvršitelja ukazivala na problem kontrole rada samih izvršitelja i mogućeg nezakonitog bogaćenja i potrebe da podnose Agenciji za sprječavanje korupcije izvještaje o imovini i prihodima kao i drugi nosioci javnih ovlašćenja, sto je naročito važno s obzirom na ovlašćenja koji su im povjerena, a koja je prije toga imao sud, kao i radi dopune odredbi o disciplinskoj odgovornosti javnih izvršitelja, za čijom potrebom je ukazala dosadashnja praksa u radu javnih izvršitelja, koji u pojedinim slučajevima postupaju suprotno zakonu, a takvo postupanje ne može se podvesti pod nestručno i nesavjesno vršenje izvršiteljske djelatnosti, odnosno pod druge propisane disciplinske povrede. Sankcionisanje takvog postupanja je izuzetno važno sa više aspekata, a prije svega radi zaštite prava i interesa stranaka i drugih učesnika u izvršnom postupku.

Ministarstvo pravde koji je krovna institucija za javne izvršitelje je inicirala ove izmjene i na odboru je ovaj predlog zakona usvojen.

Druga sjednica je održana 29.01.2019.god. sa sedam tačaka dnevnog reda koje nisu bile u fokusu našeg monitoringa.

Treća sjednica je održana 11.02.2019.god. sa dvije tačke dnevnog reda:

1. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju i obezbjeđenju;
2. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku.

Četvrta sjednica je održana 19.02.2019.god. sa tri tačke dnevnog reda koje nisu bile u fokusu našeg monitoringa.

Peta sjednica je održana 22.02.2019.god. sa dvije tačke dnevnog reda koje nisu bile u fokusu našeg monitoringa.

Šesta sjednica je održana 27.02.2019.god. sa četiri tačke dnevnog reda koje nisu bile u fokusu našeg monitoringa.

Sedma sjednica je održana 05.03.2019.god. sa dvije tačke dnevnog reda:

1. Predlog zakona o mladima;
2. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turizmu i ugostiteljstvu.

dnevni red	2 tačke
usvojeno	2
nije usvojeno	0
vraćeno na dopunu	0
glasalo za	7 poslanika
glasalo protiv	0
uzdržano	0

Predlog zakona o mladima je bio u fokusu i našeg interesovanja posebno sto osnovnim zakonom nisu bila regulisana pitanja unapređenja planiranja i sprovođenja omladinske politike, kako na državnom, tako i na lokalnom nivou. U važećem Zakonu o mladima propisani način i postupak formiranja centralnog saveza nije adekvatno utvrđen, te isto nije moguće primijeniti u praksi. Predlogom zakona se stvaraju uslovi za jačanje institucionalnog okvira za planiranje i sprovođenje omladinske politike, sa fokusom na osnaživanje omladinskih servisa u kojima se sprovode omladinske aktivnosti i obavlja omladinski rad. Predlogom zakona se propisuju novine u pogledu utvrđivanja, finansiranja i sprovođenja prioriternih mjera i aktivnosti koje imaju za cilj razvoj omladinske politike, unapređenje položaja mladih kao i rješavanje drugih pitanja od značaja za mlade. Prepoznata je i potreba da se Predlogom zakona preciziraju uslovi i način konstituisanja savjeta za mlade, kao i ostvarivanje omladinske politike od strane nevladinih organizacija sa fokusom na njihovo udruživanje u saveze kao i učešće u radu državnih i lokalnih savjeta. Novim zakonskim rješenjima je planirano da se na poseban način uredi omladinsko udruživanje kroz licenciranje saveza nevladinih organizacija koje sprovode omladinsku politiku.

Predlog zakona je usvojen na Odboru.

Osma sjednica je održana 06.03.2019. god. sa četiri tačke dnevnog reda:

1. Amandmani (5) na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju uslovne osude i kazne rada u javnom interesu,
2. Amandmani (2) na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti kulturnih dobara:
3. Amandman na Predlog zakona o akademskom integritetu,
4. Amandmani (5) na Predlog zakona o državnim nagradama:

dnevni red	4 tačke
usvojeno	4
nije usvojeno	0
vraćeno na dopunu	0
glasalo za	7 poslanika
glasalo protiv	0
uzdržano	0

Posebno smo bili zainteresovani za prvu tačku dnevnog reda jer je predstavnik Građanske alijanse bio član komisije za izradu nacrtu Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju uslovne osude i kazne rada u javnom interesu. Donošenju Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju uslovne osude i kazne rada u javnom interesu pristupilo se iz razloga sto je došlo do izmjena Krivičnog zakonika i usvojen je 2015. godine Zakon o izvršenju kazni zatvora, novčane kazne i mjera bezbjednosti kojim izmjenama je došlo do promjene nadležnosti za odlučivanje o uslovnom otpustu kao i iz razloga potreba otklanjanja nedostataka važećih zakonskih rješenja koji su uoceni u dosadašnjoj primjeni zakona od 2014. godine, naročito u odnosu na izvršenje kazne rada u javnom interesu u smislu da između ostalog Ministarstvo pravde vrši kontrolu izvršenja uslovne osude i uslovne osude sa zaštitnim nadzorom i pruža podršku i savjetovanje uslovno osuđenom licu, kao i da sačinjava procjenu kriminogenih faktora odnosno procjenu rizika uslovno osuđenog lica na osnovu podataka dobijenih od uslovno osuđenog lica i podataka pribavljenih po službenoj dužnosti. Takođe, predviđa se novina da sud prilikom odlučivanja da li ce izreci uslovnu osudu zatraži izvještaj o procjeni rizika za lice protiv koga se vodi krivični postupak. Takođe predlaže se izmjena u smislu da se pored kontrole izvršenja uslovne osude sa zaštitnim nadzorom, pruža podrška i daju savjeti uslovno osuđeno lice, kao i da sačinjava procjenu kriminogenih faktora odnosno procjenu rizika uslovno osuđenog lica na osnovu podataka dobijenih od uslovno osuđenog lica i podataka pribavljenih po službenoj dužnosti. Izmjene i dopune zakona su u skladu sa načelima Evropske konvencije o ljudskim pravima, kao i sa preporukama Savjeta Evrope i to: Preporuka br. R (92) 16 o Evropskim pravilima o sankcijama i mjerama u zajednici i Preporuka CM/Rec(2010)1 o probacionim pravilima. Takođe su kao osnovni indikatori poslužila Evropska probacijska pravila kao i Tokijska pravila (1990).

Predlog zakona je usvojen na Odboru.

Deveta sjednica je održana 21.03.2019.god. sa dvije tačke dnevnog reda koje nisu bile u fokusu našeg monitoringa.

01.04. do 30.06.2019. godine

Tokom ovog perioda je održano 8 sjednica.

Prva sjednica je održana 01. aprila sa 5 tačaka dnevnog reda:

1. Predlog zakona o životnom partnerstvu lica istog pola;
2. Predlog zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti;
3. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o efikasnom korišćenju energije;
4. Predlog odluke o donošenju izmjena i dopuna Državne studije lokacije „Sektor 5“;
5. Predlog odluke o razmatranju položaja lica sa invaliditetom u Crnoj Gori.

Druga sjednica je održana 04.04.'19. sa šest tačaka dnevnog reda koje nisu bile u fokusu našeg monitoringa.

Treća sjednica je održana 08.05.'19. sa četiri tačke dnevnog reda:

3. Predlog Strategije odbrane Crne Gore;
4. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Vojsci Crne Gore;
5. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjoj trgovini;
6. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnoj policiji.

Nama je u fokusu bila četvrta tačka dnevnog reda Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnoj policiji. Naime usvajanjem Zakona o komunalnoj policiji iz 2014. godine (Službeni list Crne Gore", br. 057/14) po prvi put je komunalnoj policiji dato ovlaštenje da može da primijeni silu i sredstva prinude. Građanska alijansa je ukazivala na određene propuste u samom zakonu. Naime, zakon u članu 23. kaže da lice zatečeno u narušavanju komunalnog reda koje predstavlja prekršaj komunalni policajac može lišiti slobode u skladu sa zakonom kojim se uređuje prekršajni postupak. Shodno ovim zakonskim rješenjima komunalna policija treba da ima i prostorije gdje će se lica lišena slobode zadržati najduže 12h do dovođenja pred nadležni sud. Pošto Zakon o komunalnoj policiji kaže da komunalna policija ima pravo da liši slobode ali ne i zadrži, oni lice koje liše slobode predaju „običnoj“ policiji na dalje postupanje. Takođe i upotreba sredstava prinude (nije uključen biber sprej) , upotreba video nadzora, utvrđivanje identiteta.

Novim izmjenama i dopunama zakona se uvodi biber sprej kao jedno od blažih sredstava prinude. Članom 15 Predloga zakona dodaje se novi član kojim se uvodi sredstvo prinude - ručni sprej sa nadražavajućim dejstvom, čiji je cilj da se uvede još jedno sredstvo prinude koje je blaže odupotrebe od službene palice, a za koje se opravdano vjeruje da može postići veće efekte prilikom upotrebe fizičke snage od strane subjekta nadzora. Ovlaštenje za primjenu ovog sredstva utvrđeno je i u Zakonu o unutrašnjim poslovima i Zakonu o zaštiti lica i imovine. Odredbom člana 16 propisano je da se službena palica može primjenjivati tek nakon toga ako je upotreba fizičke snage i ručnog spreja sa nadražujućim dejstvom bezuspješna ili ne garantuje uspjeh. Takođe, utvrđeno je da se prema licima mladim od 14 godina, očigledno bolesnim i iznemoglim licima, licima sa teskim invaliditetom i ženama čija je trudnoća vidljiva, službena palica može upotrijebiti samo ako neko od ovih lica vatrenim oružjem, orudem ili drugim opasnim predmetom ugrožava život drugog lica ili komunalnog policajca.

Četvrta sjednica je održana 15.05.'19. sa šest tačaka dnevnog reda .

Peta sjednica je održana 27.05.'19. sa jednom tačkom dnevnog reda koje nisu bile u fokusu našeg monitoringa.

Šesta i sedma sjednica su održane 10.06.'19. sa sedam tačaka dnevnog reda a ticale su se amandmana na više zakonskih rješenja i to :

1. Amandmani (4) na Predlog zakona o načinu upisa brodova, plutajućih objekata i instalacija za proizvodnju ugljovodonika u upisnike i stvarnim pravima na brodovima i instalacijama za proizvodnju ugljovodonika,;
2. Amandmani (3) na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnoj policiji,
3. Amandmani (2) na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj samoupravi,;
4. Amandmani (2) na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru
5. Amandman na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima,
6. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjoj trgovini;
7. Amandmani na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjoj trgovini.

Osma sjednica je održana 19.06.'19.god. sa pet tačaka dnevnog reda ali koja je odložena .Naknadno će izvjestiti o novom terminu.

01.07. do 30.09.2019. godine

Tokom izvještajnog perioda je održano 12 sjednica.

Prva sjednica je održana 08. jula sa 5 tačaka dnevnog reda:

6. Predlog zakona o izmjenama Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću;
7. Predlog zakona o izmjenama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike;
8. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poreskim savjetnicima;
9. Predlog zakona o potvrđivanju Protokola o vodi i zdravlju uz Konvenciju o zaštiti i korišćenju prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera iz 1992. godine;
10. Predlog odluke o izmjeni Odluke o davanju u dugoročni zakup zemljišta za izgradnju baznog naselja planinskog centra „Kolašin 1600“, Kolašin.

Prva tačka dnevnog reda Predlog zakona o izmjenama Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću je bio u fokusu našeg rada. Naime još kod usvajanja ovog zakona 23.septembra 2015.godine smo ukazivali da pojedine tačke ovog zakona su suviše formalističke i mogu biti prepreka za njenu primjenu. Član 8 zakona i član 11 stav jedan su bili u određenoj koliziji a na šta smo mi ukazivali. Naime član 11 stav 1 kaže da „Naredbom državnog tužioca može se pokrenuti finansijska istraga ako postoji:

- 1) osnov sumnje da je imovina imaoca u očiglednoj nesrazmjeri sa njegovim zakonitim prihodima;
- 2) osnovana sumnja da je imovinska korist stečena kriminalnom djelatnošću; i
- 3) osnov sumnje da je izvršeno krivično djelo iz člana 2 stav 1 ovog zakona.”

Kako je u članu 8 stav dva istog zakona se kaže “Osnovana sumnja da je imovinska korist stečena kriminalnom djelatnošću postoji ako je imovina učinioca iz člana 2 stav 1 ovog zakona u očiglednoj nesrazmjeri sa njegovim zakonitim prihodima“. Ova dva člana zakona su bila u očiglednoj koliziji i predloženo je brisanje člana 11 stav 1

Takođe je produžen rok za trajno oduzimanje imovine sa jedne na dvije godine zbog komplikovanih procedura naročito kada okrivljeni i njima povezana lica imaju imovinu u inostranstvu pa je neophodna međunarodna pomoć.

Druga sjednica je održana 11.07.'19. sa četiri tačke dnevnog reda koje nisu bile u fokusu našeg monitoringa.

Treća sjednica je održana 19.07.'19. sa pet tačaka dnevnog reda:

1. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o saradnji Crne Gore sa iseljenicima – dijasporom;
2. Predlog zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda;
3. Predlog zakona o izmjenama Zakona o Budžetu Crne Gore za 2019. godinu;
4. Predlog odluke o izmjenama Odluke o zaduživanju Crne Gore za 2019. godinu;
5. Predlog Etičkog kodeksa poslanika

Četvrta sjednica je održana 23.07.'19. sa dvije tačke dnevnog reda .

Peta sjednica je održana takođe istog dana 23.07.'19. sa jednom tačkom dnevnog reda koje nisu bile u fokusu našeg monitoringa.

Šesta sjednica je održana 25.07.'19. sa dvije tačke dnevnog reda a ticale su se:

1. Predlog zakona o izmjeni Zakona o visokom obrazovanju;
2. Predlog zakona o dopuni Zakona o regionalnom razvoju.

Sedma sjednica je održana 29.07.'19.god. sa jednom tačkom dnevnog reda.

Osma sjednica je održana 30.07.'19.god. sa devet tačaka i to:

1. Predlog zakona o izmjeni Zakona o državnim simbolima i Danu državnosti Crne Gore;
2. Predlog odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore;
3. Amandmani (3) na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o odbrani, i to:
4. Amandman na Predlog zakona o izmjenama Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću,
5. Amandmani (8) na Predlog zakona o fiskalizaciji u prometu proizvoda i usluga, i to:
6. Amandman na Predlog zakona o izmjenama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike,
7. Amandmani (3) na Predlog zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, i to:
8. Amandman na Predlog zakona o izmjenama Zakona o Budžetu Crne Gore za 2019. godinu,
9. Amandman na Predlog odluke o izmjenama Odluke o zaduživanju Crne Gore za 2019. godinu,

Deveta i deseta sjednica su održani 31.07.'19. godine sa tri tačke dnevnog reda i to:

1. Predlog odluke o izmjeni Odluke o obrazovanju Odbora za dalju reformu izbornog i drugog zakonodavstva; i
2. Amandmani (9) na Predlog odluke o izmjeni Odluke o obrazovanju Odbora za dalju reformu izbornog i drugog zakonodavstva
3. Amandmani (10) na Predlog odluke o izmjeni Odluke o obrazovanju Odbora za dalju reformu izbornog i drugog zakonodavstva, i to:

Predstavnik GA učestvuje u radu Odbora za dalju reformu izbornog i drugog zakonodavstva i to u radnoj grupi šest.

Jedanaesta sjednica je održana 22.08.'19.godine sa jednom tačkom dnevnog reda.

Dvanaesta sjednica je održana 24.09.'19.godine sa pet tačaka dnevnog reda i to:

1. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku;
2. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih organa u svrhu liječenja;
3. Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između strana Konvencije o policijskoj saradnji u Jugoistočnoj Evropi o automatizovanoj razmjeni DNK podataka, daktiloskopskih podataka i podataka o registraciji vozila, sa Implementacionim sporazumom;
4. Predlog zakona o potvrđivanju Protokola iz 2005. godine o izmjenama i dopunama Protokola o suzbijanju nezakonitih radnji uperenih protiv bezbjednosti nepokretnih platformi koje se nalaze u epikontinentalnom pojasu;
5. Predlog zakona o potvrđivanju Protokola iz 2005. godine o izmjenama i dopunama Konvencije o suzbijanju nezakonitih radnji uperenih protiv bezbjednosti pomorske plovidbe.

III ODBOR ZA EVROPSKE INTEGRACIJE

01.01. do 31.03.2019. godine

Odbor za Evropske integracije se sastoji od 12. članova od kojih su sedam predstavnici pozicije a pet predstavnici opozicije. Predsjednik Odbora je predstavnik opozicije koji zbog bojkota parlamenta ne dolaze na sjednice odbora pa samim tim i broj sjednica je limitiran. U izvještajnom periodu je bila samo jedna sjednica (06.03.2019) sa jednom tačkom dnevnog reda "Nacrt pregovaračke pozicije Crne Gore za Međuvladinu konferenciju o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za Poglavlje 8 Konkurencija. Sjednicu je vodio predstavnik pozicije koji zamjenjuje predsjednika u njegovom odsustvu.

01.04. do 30.06.2019. godine

Odbor za Evropske integracije je u izvještajnom periodu održao tri sjednice. Predsjednik odbora koji je iz reda parlamentarne opozicije se vratio u rad Odbora. Predsjednik je obavio konsultacije sa svim relevantnim NVO-ima na temu saradnje i zajedničkog djelovanja. Predstavnik Građanske alijanse se sreo sa predsjednikom odbora 08.05.'19. godine . Na tom sastanku su nam tražili mišljenje koje institucije i za koje teme bi trebali da pozovu na saslušanje pred Odborom. Mi smo im dali par sugestija a koje su se iskristalisale kroz naš svakodnevni rad i to :

- tematska kontrolna saslušanja za sve oblasti za koje su u Izvjestaju o napretku Crne Gore loše ocijenjeni. U okviru ove teme poseban naglasak smo stavili na:
- slobodu medija i izražavanja(AEM, Ministarstvo kulture, mediji),
- neefikasno procesuiranje za torturu i ratne zločine (Vrhovno drzavno tuzilstvo),
- korupciju (Agencija za sprečavanje korupcije),
- organizovani kriminal (Uprava policije i Specijalno državno tužilstvo),
- prava marginalizovanih grupa i posebno Roma (Ministarstvo za ljudska i manjinska prava).
- disciplinska odgovornost sudija i tuzilaca. (Sudski i Tuzilački savjet)
- saslušanja o ispunjavanju akcionih planova
- Zakoni koji su regulisani Aki-jem da se šalju i ovom odboru na mišljenje, ali i da se poveća broj saradnika u odboru koji bi mogli da analiziraju iste.

U izvještajnom periodu su održane tri sjednice odbora .Prva sjednica je održana 24.04.'19.godine sa tri tačke dnevnog reda:

1. Devetnaesti kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period jul – septembar 2018. godine
2. Dvadeseti kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period oktobar – decembar 2018. godine
3. Deseti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period jul – decembar 2018. godine

Druga sjednica je održana 28.04.'19.godine sa šest tačaka dnevnog reda:

1. Prvi kvartalni izvještaj o realizaciji obaveza iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2018 – 2020, za period januar - mart 2018. godine
2. Drugi kvartalni izvještaj o realizaciji obaveza iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2018-2020, za period april - jun 2018. godine

3. Treći kvartalni izvještaj o realizaciji obaveza iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2018-2020, za period jul - septembar 2018. godine
4. Izvještaj o realizaciji Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2018-2020 za 2018. godinu
5. Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2019-2020
6. Prvi kvartalni izvještaj o realizaciji obaveza iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2019 – 2020, za period januar - mart 2019. godine

Treća sjednica je održana 30.05.2019.godine gdje je predstavljen Izvještaj Evropske komisije o Crnoj Gori za 2019. godinu

01.07. do 30.09.2019. godine

Odbor za Evropske integracije je u izvještajnom periodu održao tri sjednice

Prva sjednica je održana 24.07.'19.godine sa jednom tačkom dnevnog reda:

1. Informacija o programima podrške Evropske unije Crnoj Gori za 2018. godinu;

Druga sjednica je održana 28.04.'19.godine sa šest tačaka dnevnog reda:

1. Sedmi polugodišnji izvještaj o realizaciji Akcionog plana za poglavlje 23 – Pravosuđe i temeljna prava za period januar – jun 2018. godine s Četvrtim polugodišnjim izvještajem o realizaciji Operativnog dokumenta za sprječavanje korupcije;
2. Osmi polugodišnji izvještaj o realizaciji Akcionog plana za poglavlje 23 – Pravosuđe i temeljna prava za period jul - decembar 2018. godine;
3. Sedmi polugodišnji izvještaj o realizaciji Akcionog plana za poglavlje 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost za period januar – jun 2018. godine;
4. Osmi polugodišnji izvještaj o realizaciji Akcionog plana za poglavlje 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost za period jul - decembar 2018. godine;
5. Dvadesetprvi kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period januar – mart 2019. godine.

Treća sjednica je održana 17.09.2019.godine sa jednom tačkom dnevnog reda:

1. Konsultativno saslušanje predstavnika nadležnih državnih institucija na temu rješavanja slučajeva napada na novinare i imovinu medija u Crnoj Gori.

IV ODBOR ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE

U prva tri mjeseca 2019. godine Odbor za ljudska prava i slobode održao je četiri sjednice. Odbor je nastavio da bude vrlo aktivan i otvoren za saradnju sa NVO. Ovaj Odbor poziva nevladine organizacije da uzmu učešća na sjednicama. Odbor ima jedanaest poslanika ali do sada je izabrano 8 članova, jer dio opozicije je bojkotovao rad Parlamenta. U izvještajnom periodu predstavnici opozicije nijesu učestvovali u radu Odbora.

Prva sjednica u 2019. godini održana je 27.02.2019. godine. Na istoj je između ostalog razmatran Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju uslovne osude i kazne rada u javnom interesu. Statove GA o ovom Zakonu smo iznijeli u dijelu osme sjednice Zakonodavnog odbora. Odbor je jednoglasno podržao Predlog Zakona.

Druga sjednica je takođe održana 27.02.2019. godine. Na drugoj sjednici, između ostalog, raspravljalo se o Predlogu zakona o životnom partnerstvu lica istog pola. Odbor je, većinom glasova (četiri "za" i dva "uzdržana"), podržao Predlog zakona o životnom partnerstvu lica istog pola. Usvajanjem ovog Zakona bi se implementirali međunarodni standardi u ovoj oblasti.

Treća sjednica održana je 6.3.2019. godine. Na ovoj sjednici razmatrani su Amandmani (5) na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju uslovne osude i kazne rada u javnom interesu, koje je podnijela Vlada Crne Gore. Odbor je jednoglasno pravno tehnički preformulisao prvi od pet amandamana i (sa šest glasova "za") podržao Amandmane, i predložio je Skupštini da ih usvoji.

Četvrtu sjednicu Odbor za ljudska prava i slobode održao je 28.3.2019. godine. Na ovoj sjednici Odbor je raspravljao o Izvještaju o mentalnom zdravlju djece u Crnoj Gori. Takođe, na ovoj sjednici predstavljen je i izvještaj o Studijskoj posjeti Delegacije Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore Komisiji za peticije, ljudska prava i jednake mogućnosti Državnog zbora i drugim relevantnim institucijama Republike Slovenije koje se bave ljudskim pravima i manjinskom politikom, održanoj od 19. do 22. marta 2019. godine.

01.04. do 30.06.2019. godine

U drugom kvartalu 2019. godine, Odbor za ljudska prava i slobode održao je pet sjednica. Odbor je nastavio da bude vrlo aktivan i otvoren za saradnju sa NVO, kao i u prethodnom periodu.

U izvještajnom periodu predstavnici opozicije nijesu učestvovali u radu Odbora.

Prva sjednica u drugom kvartalu održana je 3. aprila 2019. godine. Na dnevnom redu su bile sledeće tačke: 1. izvještaj o radu Odbora za ljudska prava i slobode u 2018. i prvom kvartalu 2019. godine i 2. izvještaj o radu Odbora za ljudska prava i slobode, kao radnog tijela nadležnog za nadzor nad primjenom i praćenjem poštovanja etičkog kodeksa poslanika za 2018. godinu. U okviru ovog izvještaja istaknuto je da je 1. novembra 2018. potpisan je Sporazum o saradnji između Odbora za ljudska prava i slobode, Zakonodavnog odbora, Odbor za evropske integracije i Nevladine fondacije „Građanska alijansa“.

Druga sjednica održana je 15. aprila 2019. godine. Na dnevnom redu bio je Plan aktivnosti (predlog) Odbora za ljudska prava i slobode za 2019. godinu. Plan rada Odbora je obuhvatio značajan broj tema

iz oblasti ljudskih prava u okviru pristupnih pregovora sa EU. Predstavnik GA koji je bio prisutan na sjednici Odbora je predložio dopunu Predloga plana sa dvije aktivnosti: održavanje kontrolnog saslušanja o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava i da se na jednoj sjednici Odbora održi rasprava o pravima azilanata. Odbor je djelimično prihvatio predlog kroz najavu da će se i ovim pitanjima baviti u okviru drugih tačaka koje se odnose na ove teme.

Treća sjednica održana je 23. aprila 2019. godine. Na ovoj sjednici razamtran je Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2018. godinu. Građanska alijansa je u kontinuitetu pratila rad Fonda i ukazivala na brojne nepravilnosti u radu. Nakon naše inicijative koju smo podnijeli Zaštitniku ljudskih prava i sloboda, uslijedila je izmjena Zakona o ljudskim i manjinskim pravima. Ovo je prvi izvještaj o radu koji je Skupština razmatrala a nakon usvajanja izmjena o radu. Registrovani su određeni pomoci u radu Fonda, ali i dalje je neophodno raditi na osnaživanju kapaciteta i popravljanju prakse kako bi Fond doprinio punoj integraciji manjinskih naroda.

Četvrtu sjednicu Odbor za ljudska prava i slobode održao je 13. maja 2019. godine. Na ovoj sjednici Odbor je raspravljao o Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2018. godinu. U ovoj oblasti je neophodno unaprijediti stepen zaštite ljudskih prava. Potrebno je da institucije proaktivno objavljuju informacije na internet stranicama, ali i da Agencija za zaštitu ličnih podataka i pristup informacijama vrši kvalitetniji nadzor u cjelokupnoj javnoj upravi. Veća promocija prava na privatnost je neophodna. Potrebno je i dalje snažiti kapacitete ove institucije i njen budžet.

Na petoj sjednici u ovom kvartalu, koja je održana 15. maja 2019. godine, na dnevnom redu je bio Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2018. godini sa Izvještajima o radu i izvještajima o finansijskom poslovanju, zajedno sa izvještajima nezavisnih revizora savjeta manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica za 2018. godinu. Iako se ističe da je ostvaren napredak, neophodno je da se unaprijedi integracija i antidiskriminacija, a posebno kontinuirano radi na smanjivanju etničke distance.

01.07. do 30.09.2019. godine

U trećem kvartalu 2019. godine, Odbor za ljudska prava i slobode održao je pet sjednica. Odbor je nastavio da bude vrlo aktivan i otvoren za saradnju sa NVO, kao i u prethodnom periodu.

U izvještajnom periodu predstavnici opozicije nijesu učestvovali u radu Odbora.

Prva sjednica u drugom kvartalu održana je 10. jula 2019. godine. Na dnevnom redu su bile sledeće tačke: Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2018. godinu, koji je Skupštini Crne Gore podnio Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore; Godišnji izvještaj Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2018. godinu koji je Skupštini Crne Gore podnio Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore; Informacije o aktivnostima Odbora za ljudska prava i slobode u maju i junu 2019. godine. Druga sjednica održana je 15. aprila 2019. godine. Na dnevnom redu bio je Plan aktivnosti (predlog) Odbora za ljudska prava i slobode za 2019. godinu.

Predstavnik GA koji je bio prisutan na sjednici je ukazao da je Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2018. godinu veoma detaljan, sveobuhvatan i kvalitetan i može biti koristan za nevladin sektor, a posebno za predstavnike državnih institucija čiji rad se prati. U njemu je otvoreno prikazano sve što nije dobro u radu državnih institucija, a tiče se ljudskih prava građana Crne Gore. Smatra da je institucija Zaštitnika nastavila sa jačanjem svojih kapaciteta i vidljivosti, čime je ostvarila i

napredak u radu. Mišljenja je da je što prije potrebno pokrenuti postupak izbora novog Zaštitnika, popuniti mjesto.

Drugu sjednicu Odbor za ljudska prava i slobode održao je 23. jula 2019. godine. Na ovoj sjednici Odbor je raspravljao o Predlog etičkog kodeksa poslanika I Informacija sa Konferencije „Zaštita osoba s invaliditetom od diskriminacije – trenutno stanje i izazovi“.

Na trećoj sjednici u ovom kvartalu, koja je održana 25. septembra 2019. godine, na dnevnom redu je bilo Konsultativno saslušanje ministra rada i socijalnog staranja Kemala Purišića i direktora Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu Draga Spaića na temu “Rad dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori”. Ukazano je da potrebna bolja koordinacija i praćenje politika za djecu. Institucionalni odgovor treba da bude proaktivniji i treba da bude praćen usaglašenim prikupljanjem podataka kod tijela koja su zadužena za praćenje dječjih prava, kao i dodatnim finansijskim sredstvima. Potrebno je više napora i da se riješe pitanja prisilnih dječjih brakova i dječjeg prosjačenja, koja uglavnom pogađaju romsku zajednicu, kao i pitanje ukupnog nasilja nad djecom. Potrebna su poboljšanja i u postupanju prema maloljetnicima u zatvorima. Veoma mali broj prijavljenih slučajeva seksualnog nasilja nad djecom izaziva bojazan da se ti slučajevi ne prijavljuju u mjeri u kojoj se dešavaju i da ne dolazi do identifikacije žrtava. Proces deinstitucionalizacije polako se nastavlja i treba da se ubrza i dobije podršku alternativnih usluga, između ostalog jačanjem sistema za dječju zaštitu i razvoj hraniteljskog staranja. Ukupni pristup i kvalitet usluga dječje i socijalne zaštite i inkluzivnog obrazovanja za djecu sa smetnjama u razvoju treba da se poboljša zajedno sa uslugama ranog otkrivanja, intervenisanja i rehabilitacije na nacionalnom nivou.“

Ostvaren je mali napredak u pravima lica s invaliditetom, uključujući usklađivanje zakonodavstva sa Konvencijom UN o pravima lica s invaliditetom. Crna Gora još nije usvojila akcioni plan za usvajanje preporuka Komiteta UN o pravima lica sa invaliditetom. Izmjene i dopune Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji pripremljene su 2018. godine, ali još nisu donesene. Crna Gora treba da obezbijedi adekvatno i transparentno trošenje iz budućeg fonda za profesionalnu rehabilitaciju. Pitanje oduzimanja poslovne sposobnosti treba da se riješi bez odlaganja, u skladu sa Konvencijom UN. Za implementaciju strateškog i pravnog okvira potrebno je opredijeliti adekvatan budžet. Deinstitucionalizacija lica sa invaliditetom i adaptacija javnih objekata kako bi se omogućio pristup licima s invaliditetom sporo napreduju. Dalja su nastojanja potrebna da bi se implementirale strategije za mentalno zdravlje i deinstitucionalizaciju pacijenata sa mentalnim oboljenjima, a potrebno je razviti i relevantne usluge u zajednici. Isto tako, Crna Gora treba dalje da poboljša mehanizme konsultovanja za lica s invaliditetom i organizacijama koje ih zastupaju.

Na četvrtoj sjednici u ovom kvartalu, koja je održana takođe 25. septembra 2019. godine bile su dvoje tačke dnevnog reda su Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih organa u svrhu liječenja i Izvještaj „Djeca i bolesti zavisnosti u Crnoj Gori“.

Na četvrtoj sjednici koja je održana 30. septembra 2019. godine su bile dvije tačke i to Izvještaj o radu Kancelarije Zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu za 2018. Godinu i Informacija sa sastanka predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića sa koizvjesticima Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope za Crnu Goru, Ionut-Marian Stroem i Anne Mulderom, održanog u Podgorici 12. septembra 2019. godine.

Predstavnik GA koji je prisustvovao sjednici je ukazao da zabrinjava veliki broj predstavljeni građana sudu u Strazburu. Da propusti u radu državnih organa plaćaju crnogorski građani i da treba dodatno edukovati iste. Samo u predmetu Kips građani će zbog propusta institucija morati da isplate višemilionski iznos iz budžeta.

IV ZAKLJUČAK

Dosadašnje praćenje odbora ukazuje da je u izvještajnom periodu najviše sjednica održao Zakonodavni odbor i to 30 dok je Odbor za evropske integracije najmanje sa samo 7 održanih sjednica. Međutim iako je Odbor za evropske integracije održao najmanji broj sjednica to ne znači da je bio najneaktivniji. Naime odbor je osim ovih 7 sjednica održao niz konsultativnih sastanaka sa nvo sektorom i predstavnicima međunarodne zajednice posebno u određivanju prioritetnih ciljeva . Otvorenost za saradnju i održavanju zajedničkih konferencija Odbora za evropske integracije i nvo sektora je za pohvalu.

Zakonodavni odbor je pokazao posebno u prvom kvartalu jednostran pristup svim sjednicama i jednoglasno donošenje odluka u odsustvu opozicionih poslanika. Zabrinjava da ne postoji kvalitetnije obrazloženje zakonskih rješenja. Bojkot parlamenta od strane opozicionih poslanika pa samim tim i skupštinskih odbora ima za posledicu da nemamo kritički osvrt na predložena rješenja zakona koji dolaze pred Zakonodavnim odborom čime se uskraćuje kvalitetan pristup i amandmansko djelovanje na pojedina zakonska rješenja. Nakon povratka opozicije u odbore ova situacije se nije značajnije popravila jer opozicioni poslanici osim kritike koja je više bila politička nisu nudili suštinski druga rješenja ili ukoliko su na pojedina rješenja djelovali amandmanski, to nije bilo usvojeno.

Odbor za ljudska prava se tokom monitoring perioda sastao 14 puta. Ovaj odbor je nastavio da bude vrlo aktivan i otvoren za saradnju sa NVO, kao i u prethodnom periodu. Tokom izvještajnog perioda predstavnici opozicije nijesu učestvovali u radu Odbora.

Zabrinjava uloga Odbora za evropske integracije. Predsjednik odbora je opozioni predstavnik koji se tokom izvještajnog perioda nakon prekida bojkota vratio da rukovodi sjednicama u rad odbora. Odbor je nakon povratka predsjednika otvorio svoj rad i uključio nvo sektor da im kroz sugestije pomogne u definisanju određenih ciljeva , čini se da sam odbor nema ulogu i snagu koju bi morao da ima. Odbor se sastao sedam puta u izvještajnom periodu iako je Crna Gora na pola puta u pregovaranju sa EU. Takođe ovaj Odbor mora znatno više da se uključi u pregovarački proces i da preuzme aktivniju ulogu.

Na osnovu kvartalnih izvještaja koje smo imali na osnovu praćenja ova tri odbora smo uticali da ključne informacije budu plasirane zainteresovanim stranama i građanima o pitanjima sa kojima se suočava Crna Gora ou integraciji u EU u okviru pregovaračkih poglavlja 23 i 24. To je prije svega slaba inforisanost građanja o radu skupštinskih odbora, nezainteresovanost ključnih aktera da se poveća transparentnost rada samih odbora. Uloga Skupštine u procesu EU integracija je pasivna i neophodno je da politički dijalog glavnih aktera konačno krene kao prvi preduslov za jačanje povjerenja u demokratske procese i samu vladavinu prava. Nepovjerenje koje trenutno vlada između vlasti i opozicije koja je opterećena dodatno i sudskim procesima ugrožava demokratske procese posebno ako imamo u vidu da je sledeća godina izborna i da se izborni zakoni ne mogu mijenjati u izbornoj godini.